

відпустки та навіть заробітна плата і робоче місце. Тому багато професій можуть бути заміненими в найближчому майбутньому.

Наприклад, вже зараз технології вплинули на художників та діджитал-ілюстраторів. Штучний інтелект здатен за секунди створити будь-яке зображення за вашим описом, генеруючи десятки варіанти для вашого вибору. Таким чином, можливо, в майбутньому може відпасти потреба шукати художника, чекати результат тижнями і навіть платити за їх роботу.

Також поширення штучного інтелекту може вплинути на сферу ІТ. Кодери, програмісти, інженери програмного забезпечення, веб-розробники, аналітики даних всі вони ризикують втратити свою затребуваність на ринку праці, оскільки штучний інтелект вже здатен писати коди до програм і аналізувати великий обсяг даних за невеликий проміжок часу. [5, с.747]

Штучний інтелект може вплинути навіть на роботу спеціалістів у сфері юриспруденції. В основному робота юристів також полягає в обробці великої кількості інформації, на що звичайна людина вимушена витрати набагато більше часу, тому компанії які хочуть заощадити на роботі юриста можуть з часом автоматизувати процес судово-претензійної роботи.

Штучний інтелект безсумнівно має неймовірну кількість корисних для людини функцій у самих різних сферах нашого життя. Таким чином ми можемо спростити і прискорити деякі рутинні процеси, заощадивши таким чином час на щось інше, більш важливе. Але не зважаючи на це, кожна людина є унікальною і незамінною, тому якісні спеціалісти завжди будуть затребуваними на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Ширин Д. І. Вплив штучного інтелекту на сучасний світ. – Ширин Д. І., 2023. - 556 с.
2. Джонс М. Т. Програмування штучного інтелекту в додатках М. Тім Джонс; ДМК прес, 2016. - 312 с.
3. Рассел С. Штучний інтелект. Сучасний підхід С. Рассел, П. Норвіг. - М.: Вільямс, 2017. - 1410 с.
4. Алексєєв А.. Інноваційний менеджмент: підручник і практикум для вузів / А.А. Алексєєв: Видавництво Юарайт, 2021. - 259 с.
5. Баранчєєв В. П. Управління інноваціями: підручник для академічного бакалаврату / В.П. Баранчєєв, Н.П. Масленнікова, В.М. Мішин: Видавництво Юарайт, 2019. - 747 с.

Нездоймінов В. В., магістрант
Осичка О. М., к.психолог. н., ст. викладач
кафедри менеджменту організацій
Одеський національний економічний університет

ПОНЯТТЯ КОНКУРЕНЦІЇ І ЇЇ РОЛЬ У РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Конкуренція відноситься до економічних категорій, сутність яких не має однозначного тлумачення. У міру становлення і розвитку економічної думки в змісті поняття «конкуренція» було відображено різноманітні аспекти.

Так, А. Сміт виділяє певний набір умов вільної конкуренції:

- конкуренти повинні діяти незалежно, а не в змові;
- число конкурентів, потенційних або вже наявних, має бути достатнім, щоб виключити екстраординарні доходи;
- економічні одиниці повинні мати прийнятним знанням про ринкові можливості;
- повинна бути забезпечена свобода дій відповідно до цього знанням;
- необхідний достатній запас часу, щоб напрямок і обсяг потоку ресурсів стали відповідати бажанням господарюючих суб'єктів.

Е. Чемберлін довів, що кожен конкурент, прагнучи виділитися на ринку, перш за все намагається диференціювати свій продукт, що тягне за собою створення субринка, на якому він виступає як частковий монополіст, регулює ціну.

В умовах конкуренції відбувається відкриття нових ресурсів і розширення можливостей використання вже існуючих, тому її рас переглядають як процедуру відкриття. Функціональний підхід зміщує розгляд економічної сутності конкуренції в сторону вивчення її ролі в економічному розвитку. Цей вид конкуренції пов'язаний з тим, що одну і ту ж потреба можна задовольнити різними способами, т. е. існують альтернативні способи задоволення потреби.

М. Портер, досліджуючи теорію конкурентоспроможності, провідне місце відводить не так структурі ринку і рівню розвитку конкурентних відносин, скільки ступеня їх адаптації до технологічних змін. Конкуренція в галузі виникає з її основною економічною структури і виходить далеко за рамки поведінки діючих конкурентів. Стан конкуренції в галузі залежить від загрози входження на ринок нових учасників і появи товарів-субститутів (аналогів, замінників), ринкової влади покупців і постачальників, характеру суперництва між діючими конкурентами.

В даний час ще не склався стійкий понятійний апарат в теорії конкурентних переваг. На виділених еволюційних етапах її становлення визначалися різні чинники конкурентних переваг, що було обумовлено, що змінюються соціально-економічними умовами розвитку суспільства (табл.1).

М. Портер вважає, що в основі конкурентоспроможності підприємства лежить не тільки конкурентна перевага, яким воно володіє, але і його здатність створювати і забезпечувати стійкість цього конкурентного переваги в довгостроковій перспективі.

Таблиця 1

Еволюція теорії конкурентних переваг

Етап	Найменування теорії	Автор	Фактори
------	---------------------	-------	---------

1-й	Теорія абсолютних переваг	А. Сміт	Природні ресурси (в тому числі кліматичні умови)
2-й	Теорія порівняльних витрат	Д. Рікардо, Д. С. Мілль	Природні ресурси, витрати виробництва
3-й	Теорія порівняльних переваг	Е. Хекшер, Б. Олін, П. Самуельсон	Вся сукупність производських чинників
4-й	Концепція конкурентних переваг	М. Портер	Вся сукупність факторів економічних відносин

При цьому конкурентні переваги підприємства розглядаються М. Портером не взагалі, а в контексті галузі, яка визначається як ринок, де покупцям пропонуються схожі або тісно пов'язані один з одним продукти².

Відповідно до концепції ключових компетенцій, запропонованої К. Прохаладом і Г. Хемел, можливо визначити характер стійкості конкурентних переваг.

Ключова компетенція - це особливий навик або технологія, що створює унікальну цінність для споживача. Спеціальні навички підприємства в значній мірі виражені в колективному знанні його співробітників і процедурах, що визначають характер їх взаємодії. Ключові компетенції характеризуються такими властивостями:

- вносять непропорційно великий внесок в остаточну потреби або ефективність цієї цінності;
- забезпечують основу для проникнення на нові ринки.

У зв'язку з цим ключові компетенції можна розглядати як першопричину конкурентної переваги підприємства.

Використання в практиці менеджменту положень теорії ключових компетенцій дозволяє створити стійкі джерела конкурентного переваги. Ключову компетенцію можна вважати стійкою в наступних випадках:

- якщо вона становить значну і відчутну цінність для споживачів в порівнянні з пропозиціями конкурентів;
- важка для відтворення конкурентами або третіми сторонами, що створює конкурентні бар'єри для входу на ринок;
- відкриває підприємству доступ на різноманітні і зовні не пов'язані д руг з одним ринку за рахунок об'єднання основних навичок і технологій.

Ідентифікація та розвиток ключових компетенцій передбачає вичленення основних можливостей організації з подальшим визначенням найбільш сильних сторін¹.

Пошук стійкої конкурентної переваги лежить в основі розробки конкурентної стратегії і є одним з найважливіших напрямків стратегічного управління.

Література:

1. Портер М. Конкурентна стратегія. Київ: «Наш Формат», 2019. 624 с.

2. Портер, М. Конкурентна перевага: Як досягти високого результату та забезпечити його стійкість / М. Портер, пер. з англ. – М.: Альпіна Бізнес Букс, 2005. с. 715.

3. Кузнецова І.О. Технології управління як складова формування конкурентних переваг підприємства: (Монографія) / За заг. ред. док. екон. наук, професора І. О. Кузнецової, канд. екон. наук, доцента О. С. Балабаш – Харків: «Діса плюс», 2023. – 226 с.

Нечаєв К. К., магістрант
Карпенко Ю. В., к.е.н., доцент
кафедри менеджменту організацій
Одеський національний економічний університет

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОКРЕМИХ ВИДІВ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ

Розробка конкурентної стратегії підприємства є одним з ключових елементів успіху для нього. Конкурентна стратегія визначає шляхи досягнення мети, через успішне зайняття сектору діяльності у галузі, враховуючи усі можливі змінні внутрішнього та зовнішнього середовища. При розробці конкурентної стратегії важливе розуміння її класифікації для подальшого обрання доцільного варіанту для впровадження.

У науковому середовищі головною класифікаційною ознакою конкурентної стратегії визначається конкурентна перевага - відмінність процесу функціонування і розвитку підприємства від інших аналогічних підприємств, що забезпечує успіх у конкуренції. Конкурентні переваги є проявом переваги над конкурентами в економічній, технічній та організаційній сферах діяльності підприємства, які можна виміряти економічними показниками [1, с. 25].

Загальноприйнятим зразком вважаються конкурентні стратегії, розроблені М. Поретором, які були розподілені як:

- лідирування у витратах;
- диференціація;
- фокусування.

Визначені стратегії стали основою для аналізу конкурентного середовища та формулювання стратегій для багатьох підприємств, що стало основою досягнення конкурентної переваги на ринку.

Найбільш популярна серед них у використанні підприємствами є стратегія лідирування у витратах - це конкурентна стратегія, спрямована на досягнення конкурентної переваги шляхом мінімізації виробничих витрат та надання продуктів або послуг за найнижчими цінами на ринку. Зазначена стратегія передбачає, що підприємство здатне виробляти товари або послуги за значно менші витрати, ніж конкуренти, і водночас зберігати при цьому прийнятну якість